

GÜNDEM

Güç Arzusundan Dünyevileşmeye

DİN MÜHENDİSLİĞİ

Prof. Dr. Ejder OKUMUŞ
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi

Bir toplum projesi olarak din mühendisliği

Din mühendisliği, aslında bir toplum projesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumu din yönünden bir kalıba sokma, âdeta hizaya getirme demektir. Din mühendisliği istenilen dini, mezhebi, din anlayışını topluma empoze etme, dayatma, kabul ettirme gibi durumları ifade eder. Din mühendisliği, toplum mühendisliği olarak bilinen toplumu “terbiye etme” ve bir kalıba sokmanın din cephesindeki türüdür.

Din mühendisliğinde, ideal ve üstün kabul edilen din anlayışı veya ekolünün öteki olarak görülen toplum kesimlerine dayatılması söz konusudur. Demek ki din temelli mühendislikte bir toplum tarafından kabul edilmesi, topluma yayılması istenen din veya din anlayışı var, bir de yine toplum tarafından, toplumun bazı kesimleri tarafından terk edilmesi istenen din anlayışı var. Toplumun kabul etmesi istenen din anlayışı, çoğu zaman siyasi bir yapıya/güce ve örgütlü bir dinsel grup, hareket, yapı veya cemaate aittir. Bu yapı, grup veya cemaat, kendi dinselliğini, kendi dindarlığını, kendi din anlayışını kibirli bir biçimde en doğru, bazen de tek doğru din anlayışı ve pratiği olarak görür. Dinî bir yapının din mühendisliği yapmasının en önemli sebeplerinden biri, bu grubun kendini kurtulan fırka/cemaat, kendi liderini/rehberini kurtarıcı olarak kabul etmesidir. Kendini böyle gören kişi ve gruplar, topluma dini anlatırken kendi din anlayışlarını merkeze alarak anlatırlar. Bunu yaparken kullandıkları dil ve üslup, propagandist bir dil ve üsluptur. Bu, tebliğden ve emr bi'l-ma'rûf nehy ani'l-münkerden oldukça farklıdır. Onların dil ve üslubunda mühendisçe yaklaşım, hizaya getirme, dayatma, empoze etme, “benim inancımı, din anlayışımı kabul edersen kurtulursun” veya “benim liderime gel, tâbi ol, kurtul” anlayışı egemendir.

Din mühendisliği, kısaca “bana gel, kurtul” yaklaşımıdır. Bu yaklaşım, “kendine gel, kendini bil, kurtul; çünkü kendine gelersen, kendini bilirsen, Rabbini bilirsin.” hikmetinden oldukça farklıdır. Topluma mühendisçilikle dini kabul ettirme yaklaşımında, Kur'an'ın ve sünnetin gösterdiği şekilde “hikmetle ve güzel öğütlerle davet etme/anlatma/öğretme/örnek olma” (Nahl, 16/125.) değil, baskı ve zor kullanma da dâhil çeşitli yollarla, bir bakıma toplumu din konusunda tek kalıba sokma, benzetme hâkimdir.

Bir bireyi, toplumu, grubu, cemaati, hareketi, devleti, siyasi akımı, din mühendisliği yapmaya götüren en önemli etkenlerden biri güç elde etme arzusudur. Güç arzusu ise dünyevileşme temayülü ile yakından ilişkilidir. Güç arzusu ve dünyevileşme temayülü din mühendisliğine götürür, onu besler, derinleştirir. Din mühendisliği de güç ile dünyevileşme ve dünyevileşmeyi getirir, besler, derinleştirir; insanları güce eriştirir, dünyevileştirir, dünyevi pozisyonlara yerleştirir. Ondan dolayı dünyevileşme temayülü ve dünyevileşmeyi doğru anlamak gerekmektedir.

Dünyevileşme (sekülerleşme); kısaca bilinç, zihniyet ve fiiliyat planında dünyaya bağlanma, dünyalık şeyleri tercih etme temayülü ve arzusu demektir; dünyalıklaşma, dünyaya ait olma, bu dünya ve nimetlerinin sevgisine gark olma eğilimi (Ra'd, 13/26.), dünyaya çakılıp kalma, dünya hayatına razı olma, dünya hayatının zevkini tercih etme (Tevbe, 9/38.) olarak da anlaşılabilir. Bu dünyayı tercih etme, bireysel ve toplumsal düzlemde, tercih etmenin şiddetine göre din, kutsal ve maneviyattan uzaklaşma demektir. İnsanda, bireysel ve toplumsal hayatta dinî ve manevi hayata girme eğilimi, muttakileşme temayülü nasıl mevcutsa, dünyevileşme temayülü de öyle mevcuttur.

(Şems, 91/8.) Dünya hayatı, içindeki çekici şeyleriyle, imkânları ve nimetleriyle insanı cezbeden, insanda dünyevileşme temayülünü harekete geçiren bir özellik taşır. (Âl-i İmran, 3/14.)

Esasen dünyevileşme, insanın ahiret-dünya dengesinden çıkıp gelip geçici olan dünyaya, dünyalık eşyaya, mala, mülke, paraya olması gerekenden, normal nasiplenilmesi gerektiği kadarından fazla meyletme ile gerçeklik bulan bir süreçtir; bu süreci tercih edenler, dini topluma yaymada din mühendisliği anlayışıyla hareket ederler; böyle olduğu içindir ki dünyevileşme rotasına giren kimseler, güç arzusunun peşinde olanlar ve gücü hedefleyenlerdir. (Kasas, 28/77.) Buna dayanarak denilebilir ki, insandaki dünyevileşme temayülünün ve dünyevileşmenin güç arzusu ve güç ile yakından ilişkisi vardır.

Aslına bakılırsa bir yandan güç arzusu, dünyevileşme temayülünü artırır, beslerken; diğer yandan dünyevileşme temayülü ve dünyevilik, güç arzusunu derinleştirir. Dolayısıyla ilişki karşılıklıdır. Fakat güç arzusu daha temelde durmaktadır. Heva ve hevesinin, arzusunun peşine düşenler dünyayı tercih ederler. (Araf, 7/175-176.) İnsan, güç arzusunu frenler, engeller veya durdurursa, dünyevileşme temayülü o oranda azalır, insanın dünyevileşme sürecine girişi o oranda zayıflar. Güç arzusu frenlenir veya engellenirse, daha doğrusu alt sınırlarına çekilirse, tabii ki din mühendisliğine yol açan bir dünyevileşme temayülü de azalır.

Bireysel ve toplumsal gerçekliğe dikkatli bir bakış, din mühendisliğinin insan hayatında varacağı tehlikeli boyutları gözler önüne serecektir. Güç arzusu, dünyevileşme, her türlü aracı meşru görme ve meşrulaştırma, paralel din, dine karşı din, din istismarı, gösterişçi dindarlık, takiyye, riyakârlık, gözetleme, şantaj, hak-hukuk çiğneme, şiddet, yıkıcılık gibi boyutlar, din mühendisliğinin en tehlikeli boyutlarındandır:

Her türlü aracı meşrulaştırma

Toplum mühendisliği yoluyla din anlayışlarını topluma empoze eden, baskı yoluyla kabul ettirmeye çalışan dinsel yapılar, güç ve iktidara, dünyevi güce erişmek için çok çeşitli stratejiler izlerler. Bunlardan biri, her türlü gayrimeşru aracı meşrulaştırmaktan kaçınmamaktır. İçinde bulunulan toplumsal, ekonomik, siyasi vs. sosyal ortam nasıl ise ona göre hareket etmek, bu tür örgütlü dinsel yapıların en önemli özelliklerinden biridir. İçki içmek, faiz yemek, tesettürden uzak durmak, çalmak, kopya çekmek, insan öldürmek, şantaj yapmak, şantajla tehdit etmek, dinlemek, gözetlemek vs. bu tür dinsel organizasyon veya örgütlerin, gerekli gördüklerinde kendi menfaatleri için yapabilecekleri ve de yapabildikleri gayrimeşru işlerdir.

Paralel din

Din mühendisliği yapan bir dinsel yapı veya grubun özellikleri incelendiğinde, kimi zaman onun asıl din, dinî yapı veya bünye içinde bir paralel yapı veya paralel din olarak ortaya çıktığı görülür. Öteden beri kendini merkeze alan; İslam'ı en iyi kendisinin temsil ettiğine inanan ve bunu özellikle insanlarla yerel ve küresel düzlemde geliştirdikleri ilişki biçimiyle de gösteren; kendini fırka-i naciye, yani kurtuluş fırkası olarak gören bir dinî grup, cemaat, hareket veya tarikat, sosyolojik anlamda hem ana bünye Müslümanlarının, hem de herhangi bir dinî grubun yanında bir tür paralel din veya paralel dinî yapı konumundadır.

Dine karşı din

Dine karşı din, doğru dine karşı çıkarılan tahrif edilmiş dini ifade eder; doğru dini istismar ederek insanları ezen, zayıflatan, uyuşturan vs. dini ifade etmektedir. Bu yazıda dine karşı dinden maksat, sosyolojik düzlemde dinin bazı mensuplarının başka bazı mensuplarına karşı konumlanması, bir anlamda dindarlara karşı dindarlardır. Tarihte ve günümüzde buna birçok örnek getirilebilir. Tarihte bazı din, tarikat, hareket, paralel din ve dine karşı din konumundadır. Günümüzde ise küresel aktör ve kurumların projelendirdiği ılımlı İslam, Avrupa İslam'ı, Amerikan İslam'ı, Türk İslam'ı gibi isimlendirmelerle "İslam'a karşı İslam" haline gelen dinî doktrin, pratik veya hareketlerin ve bu "İslam'a karşı İslam"a uygun olarak faaliyet gösteren birtakım dinî akım ve hareketlerin varlığı bilinmektedir. Nitekim 17 Aralık 2013 tarihiyle başlayan 25

Aralık ile devam eden ve nihayet 15 Temmuz kanlı terörist darbe ve suikast girişimi boyutuna gelen küresel mesiyani darbe girişimlerinde başaktör olan Paralel Fetullahçı Terör Örgütü dine karşı din için açık bir örnektir. Sözün özü 17 Aralık ile birlikte başlayan süreçte yaşananlar ve 15-16 Temmuz iç savaş girişimi, sosyolojik anlamda dindarlara karşı dindarlar denilebilecek bir olaylar bütününe işaret etmektedir.

Din istismarı

Din mühendisliği yoluna başvurarak topluma dinî anlayışlarını dayatmaya çalışan dinsel örgütlü yapıların veya siyasi düzenlerin en önemli boyutlarından biri, din istismarıdır. Onların din mühendisliği, din istismarcılığıyla desteklenmektedir. Denilebilir ki din mühendisi örgütlü yapılar, bir din istismarı organizasyonudurlar. Toplumu din istismarıyla aldatmanın peşine düşenler, bizzat Allah adıyla aldatma yoluna başvurabilmektedirler. (Lokman, 31/33; Fâtır, 35/5; ayrıca bkz. Hadid, 57/14.)

Gösterişçi dindarlık

Güç arzusunun peşine düşüp dünyevileşme sürecine giren örgütlü din mühendisi yapı, küresel mehdici darbeci terör örgütü Paralel Yapı (FETÖ/PDY) örneğinde olduğu gibi imaj ve gösterişle, gösterişçi dindarlıkla temayüz eder. Bu yapı, kendini sürekli olarak gösteri ve gösterişçi dindarlık üzerinden var kılan bir örgütlü dinsel yapıdır.

Gözetleme ve denetleme

Bu gösterişçi, istismarcı, din mühendisi örgütlü yapı, gösterişçiliğinin bir gereği olarak insanları gözetleme-denetleme (göz-denetim) işini ustalıkla yürütür. Türkiye’de ve küresel ölçekte para merkezli çalışan paralel derin yapının, dine karşı dinin, İslam’a karşı İslam’ın, siyasal, bürokratik, ekonomik, dinsel, hukuksal ve eğitimsel aktörler başta olmak üzere toplumu dinleme ve gözetlemeye tabi tutarak ve de bu yolla elde ettiği bilgi, resim, fotoğraf ve filmi yayarak kontrol etmeye çalıştığı görülmektedir. Derin paralel yapı, çeşitli ortamlarda cep telefonu, internet, kamera gibi elektronik araçlarla yaptığı dinleme ve gözetlemelerden elde ettiği ses, görüntü, resim ve her türlü bilgiyle toplum mühendisliği yolunda toplumu denetleme iradesini göstermiş ve onları kendisiyle pazarlığa oturtmak ve uzlaştırmak suretiyle dize getirmeyi hedeflemiştir.

Hiçbir ahlak kuralının geçerli olmadığı bu gözetleme ve yaygınlaştırma işi, hem devasa bir mahremiyet kaybına/yokluğuna yol açarken, hem de pek çok özel şeyin çirkinleştirilmesine ve çirkin şeylerin de meşrulaştırılmasına yol açmaktadır. Gözetleme ve yaymanın etkili bir surette gerçekleştirildiği bir darbe süreci yaşadığımız Türkiye’de, küresel aktörlerin yönetiminde her türlü gözetleme ve dinlemeyle düşünen, yazan, gayret eden, çalışıp üreten, başarılı siyaset yapan ve hükümet edenlerin mahremiyetlerini kamusallaştıran, tarumar eden bir paralel-derin yapıyla karşı karşıyayız.

Din mühendisliğinden güç arzusu ve dünyevileşmeye din adına şiddet, terör ve yıkıcılık, gösterişçi, takıyyeci, güce dayalı, ötekileştirici, dinî ayrımcılık yapan, her türlü aracı meşrulaştıran, gözetleme ve denetleme işi yapan, ilmi esas almayıp örgütlü hiyerarşik yapı temelli çalışan dine karşı din konumundaki paralel örgütlü dinî yapı; güç arzusu ve dünyevileşmeyle yöneldiği din mühendisliği yolunda her türlü şiddete, çatışmaya, teröre ve yıkıcılığa meyledebilir. DAİŞ, Boko Haram gibi örgütlü dinsel yapılarla 15 Temmuz kanlı darbe girişimine başvuran Paralel Dinsel Yapı örneğinde, din mühendisliğine yol açan güç arzusu ve dünyevileşmenin, dinsel bir yapıyı nasıl teröre yönelttiği ve yıkıcı hâle getirdiği müşahede edilebilmektedir.

Anlaşılmaktadır ki, din mühendisliği; güç arzusu ve dünyevileşme temayülünden beslenmekte ve dönüp tekrar güce erişme arzusunu beslemekte; nihayet toplumu, dindarları, istenilen din anlayışı doğrultusunda bir kalıba sokmak için her türlü gayri meşru aracı dahi meşru görmek suretiyle şiddete, terörizme, yıkıcı boyutlara varabilmektedir. Belirtmek gerekir ki, bu şekilde din mühendisliğine başvuranlara karşı eğitimle, hukukla ve her türlü meşru vasıtayla mücadele etmek şarttır.